

QUÈ CAL SABER?

EL PA

El **pa** és un producte alimentari **perible** (esp. *percedero*) fet de **farina** pastada amb aigua, generalment fermentada i salada, i cuïta al forn. La **fermentació** és un procés de transformació d'un substrat orgànic per l'acció dels enzims de bacteris, llevats o fongs. En el cas del **pa**, el substrat és la massa de **farina** i **aigua**, i l'agent causant de la **fermentació** és el **llevat** (esp. *levadura*), constituït per una varietat del fong *Saccharomyces cerevisiae*. Hom anomena **pa alís** o **pa àzim** el **pa** sense **llevat**, i si és únicament una làmina, com les que s'utilitzen per a envoltar alguns torrons o fer les hòsties, s'anomena **pa d'àngel**.

En els països mediterranis, per a elaborar el **pa** normalment s'empra **farina** de **blat**, de la qual s'ha separat la **pellofa** o **segó**. Tanmateix, avui dia l'oferta s'ha ampliat molt, i a les **fleques** o **forns de pa** (no **panaderies*) és possible trobar també **pa d'ordi**, **pa de sègol** i altres cereals.¹ Si el cereal ha estat **molt** (pronunciat amb la *o* oberta; no **molgut*) sense separar-ne cap part, la **farina** i el **pa** que en resulten s'anomenen **farina integral** i **pa integral**, respectivament. Si el **segó** s'ha afegit a la **farina** en el moment de pastar, s'anomena **pa de segó**. També hi ha pans als quals s'han afegit altres ingredients, com ara sucre i llet (**pa francès**, **pa de Viena**), gluten —proteïna del **blat**— (**pa de gluten**, **pa glutinat**), fruita seca (**pa de panses**, **pa de nous**), oli (**pa d'oli**), etcètera.

El mot **pa** ha donat nom a diferents plantes (**pa de cucut** —*Oxalis corniculata*—, **pa de conill** o **escurçonera laciniada** —*Scorzonera laciniata*—, **pa de granotes** o **lletia d'aigua** —*Lemma minor*—) i a una esponja (**pa de gavina** —*Suberites massa*—), i ha originat nombroses locucions i frases fetes (**ésser bo com el PA**, **haver fet un PA com unes hòsties**, **haver-n'hi per a sucari-hi PA**, **tenir PA a l'ull**, **tenir cara de PA de ral**, etc.).

1. Vegeu el núm. 54 de QUÈ CAL SABER?